

Uchwała nr 82/2015
Rady Miasta Siemianowic Śląskich

z dnia 25 czerwca 2015 r.

w sprawie: przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) i art. 12 pkt 11 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. Nr 595 z późn.zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2015 r., poz 163)

Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:

§ 1

Przyjąć Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, na lata 2015-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, zwany dalej Programem.

§ 2

Zobowiązać Prezydenta Miasta do koordynowania działań zawartych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020.

§ 3

Zobowiązać Prezydenta Miasta do składania corocznie Radzie Miasta sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, do 31 marca następnego roku.

§ 4

Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowic Śląskich.

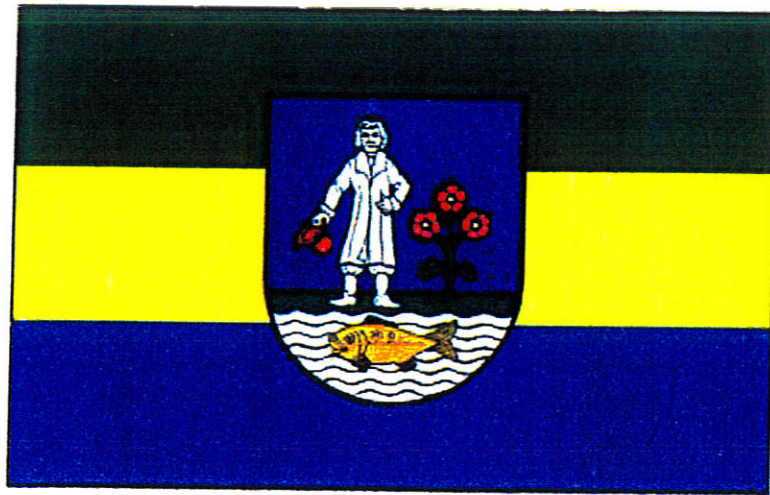
§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ROMAN KUSZ
ADWOKAT

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA
Adam Cebula

Załącznik do Uchwały nr 82/2015
z dnia 25.06.2015
Rady Miasta Siemianowice Śląskich.

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2015-2020

SPIS TREŚCI

1. Charakterystyka problemu przemocy w rodzinie.....	3
2. Cykl przemocy w rodzinie.....	6
3. System ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie.....	9
4. Procedury systemu ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zasoby instytucjonalne w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	10
5. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście.....	12
6. Cel strategiczny i kierunki działania.....	14
7. Cele operacyjne Programu.....	14
8. Realizatorzy Programu.....	15
9. Adresaci Programu.....	15
10. Źródła finansowania Programu.....	15
11. Termin realizacji Programu.....	16
12. Monitoring i ewaluacja.....	16
13. Rekomendacje dla potrzeb realizacji Programu.....	16
14. Harmonogram realizacji Programu.....	17
15. Wykaz skrótów.....	26

1. Charakterystyka problemu przemocy w rodzinie.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a Państwo ma obowiązek uwzględnić jej dobro w swej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 pkt 2 ustawy).

Rodzina stanowi podstawę egzystencji człowieka, jest podstawową komórką społeczną, w której zasadniczą rolę ma odgrywać poczucie bezpieczeństwa, możliwość odczuwania dobrych emocji, rodzina to miejsce gdzie dzieci uczą się jak ważne są więzi z bliskimi osobami. Przemoc w rodzinie niszczy dobrostan rodziny, dezorganizuje przyjęty porządek, skutkuje poważnymi konsekwencjami, również już w dorosłym życiu ludzi, którzy doznawali przemocy w okresie dzieciństwa. Przyjmuje się za pewnik, iż przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym i sprzyjają jej normy społeczne oraz kulturowe, a także dziedziczenie wzorca stosowania przemocy z rodziny pochodzenia¹. Kulturowe uzasadnienia dla przemocy zwykle wynikają z tradycyjnych pojęć odnośnie ról mężczyzn i kobiet. Dzieci wychowujące się w rodzinach uwikłanych w przemoc, uczą się takich zachowań i powielają je w życiu dorosłym, uważając, że przemoc jest najlepszym rozwiązaniem sytuacji konfliktu i egzekwowania swoich praw.

¹ Makara-Studzińska M, Grzywa A, Turek R, *Przemoc w związkach między kobietą a mężczyzną*. „Postępy Psychiatrii i Neurologii”, nr 14(2)/2005.

Publikacje dotyczące zagadnień związanych z przemocą w rodzinie przytaczają znany podział rodzajów przemocy: fizyczna, psychiczna (emocjonalna), seksualna, ekonomiczna, zaniechanie, a jej charakterystyczne cechy to:

- intencjonalność,
- dysproporcja sił,
- naruszenie praw i godności drugiej osoby,
- powodowanie bólu i cierpienia.

Dysproporcja sił i intencja są czynnikami pozwalającymi na odróżnienie konfliktu od zjawiska przemocy. Sprawca przemocy nie liczy się ze zdaniem ofiar, a mechanizm zniewolenia i kontroli ofiary bywa wyrafinowany, nie musi wiązać się z drastycznym aktem przemocy². Wspólną cechą tych wszystkich zjawisk jest chęć podporządkowania sobie słabszej strony przez silniejszą.

Jak wskazano wcześniej, przemoc w rodzinie może przybierać formę:

- **przemocy fizycznej** - obejmuje takie zachowania agresywne, jak popychanie, policzkowanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie pięścią, ciskanie w kogoś przedmiotami, użycie broni, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.,
- **przemocy psychiczno – emocjonalnej** - wyśmiewanie poglądów, religii, narzucanie własnych sądów i opinii, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, itp. Coraz częściej przyjmuje się, że każdej postaci przemocy towarzyszy przemoc psychiczna ze względu na skutki psychiczne jakie ona wywołuje,
- **przemocy seksualnej** - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, demonstrowanie zazdrości, krytyka, wyśmiewanie zachowań seksualnych kobiety, itp.
- **przemocy ekonomicznej i zaniechania** - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i zdrowotnych itp.)³

² Szymkiewicz B., *Zniewolenie i kontrola. Przemoc domowa jako łamanie praw człowieka.* [w:] *Mapa pomagania. Jak rozpoznać przemoc w rodzinie i skutecznie jej przeciwdziałać*. Instytut Psychologii i Zdrowia PTP, Warszawa 2014.

³ http://www.niebieskalinia.org/nowaTest/index.php?option=com_content&view=article&id=36, 30.03.2015

Jak pokazuje praktyka osoby krzywdzone często nie zdają sobie sprawy z tego, iż tkwią w toksycznej relacji, doświadczając przemocy ze strony partnera, a przebywając cały czas ze sprawcą, który zna ich słabe strony, kompleksy i dobrze wie jakie metody wybrać, by bolalo najbardziej, zostają doprowadzone do bezradności. Przemoc jest spersonalizowana ponieważ sprawca wykorzystuje zdobytą wiedzę o słabościach, wartościach, przeszłości i nadziejach ofiary. Taktyki są tak dewastujące dlatego, że odnoszą się do konkretnej osoby przeciwko której są wymierzone⁴. Przemocy doświadcza kilkanaście procent Polek i Polaków. Statystycznie większość ofiar przemocy stanowią kobiety, w dalszej kolejności to osoby małoletnie, ludzie starsi i niepełnosprawni. Potwierdza to raport z badań przeprowadzonych na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2012 roku⁵, z którego wynika, że 62% osób z rodzin dotkniętych przemocą, którymi zajmował się zespół interdyscyplinarny lub grupy robocze w ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty” w 2012 roku, stanowią kobiety. Kobiety te, w dzieciństwie w domu rodzinnym doznawały agresji ze strony mężczyzny - ojca, czasem brata, w przyszłości wiążą się z partnerami, którzy również postępują w ten sam, bądź podobny sposób. Powodem takiego zachowania może być np. nieświadoma tendencja do wchodzenia w relacje, które przypominają te wyniesione z młodości. Charakterystyczne jest też błędne, zniekształcone spostrzeganie i tłumaczenie agresji powstałej w wyniku napadów złego humoru kochającego człowieka, przekonanie o własnej winie, jako przyczynie agresji. Z czasem kobieta przestaje zwracać uwagę na swoje potrzeby, kontakty towarzyskie, marzenia, przeżycia, a życie rodzinne, osobiste jest zdominowane przez strach, poczucie winy i podporządkowuje się sprawcy.

⁴ Szymkiewicz B., Szymkiewicz B., *Zniewolenie i kontrola. Przemoc domowa jako łamanie praw człowieka.* [w:] *Mapa pomagania. Jak rozpoznać przemoc w rodzinie i skutecznie jej przeciwdziałać*. Instytut Psychologii i Zdrowia PTP, Warszawa 2014.

⁵ Badania w ramach projektu badawczego „Diagnoza dotycząca realizacji zadań z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245)”. Projekt ten został opracowany i wykonany przez Instytut Badania Rynku i Opinii Publicznej Millward Brown SMG/KRC na zamówienie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W naszym społeczeństwie panuje powszechne przekonanie, że jedną z przyczyn przemocy w rodzinie jest alkohol, który osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie⁶. Tymczasem w wielu rodzinach mamy do czynienia z przemocą trzeźwą.

2. Cykl przemocy w rodzinie.

Podczas pracy z osobami doświadczającymi przemocy zwrócono uwagę na fakt, iż przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem, co potwierdzają osoby jej doświadczające. Przemoc powtarza się w dosyć charakterystycznym schemacie. Zjawisko to zostało nazwane „cyklem przemocy” i przyjmuje następujące fazy:

- narastania napięcia,
- ostrej przemocy,
- miodowego miesiąca.

Faza narastania napięcia

Wszystko wydaje się w porządku, ale w relacjach odczuwa się stałe napięcie, jakby coś miało się wydarzyć. Sprawca jest rozdrażniony, łatwo wpada w złość, jest pełen pretensji i uszczypliwości. Jednocześnie przerzuca odpowiedzialność za taki stan rzeczy na partnera/partnerkę: „to przez ciebie się tak zdenerwowałam”, „widzisz co spowodowałaś swoim postępowaniem”.

Ofiara stara się tak zachowywać, by uspokoić sprawcę, spełniać jego życzenia i zachcianki. Czuje się winna powstałej sytuacji. Usprawiedliwia sprawcę, a obwinia siebie. Jest cały czas spięta i zdenerwowana gdyż wie, że wszystko, co zrobi lub co powie, może być pretekstem do wybuchu złości i agresji sprawcy. Stara się tak zmieniać swoje zachowanie, aby nie stawać się przyczyną zdenerwowania.

⁶ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, załącznik do Uchwały nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.

Faza ostrej przemocy

Jest to faza, w której wzbierające napięcie eksploduje, powoduje wybuch emocji, często zupełnie niekontrolowany. Wybuch ten często jest nieadekwatny do przyczyny, którą podaje sprawca i niewiele ma z nią wspólnego. Wówczas osoba krzywdząca jest agresywna wobec rodziny, niszczy sprzęty, co zwiększa ryzyko dużych szkód fizycznych i ekonomicznych.

Osoba krzywdzona odczuwa wtedy przede wszystkim przerażenie, bezsilność, strach, lęk, złość, szok, gniew (tyle rzeczy zrobiła, aby tego uniknąć, a jednak się nie udało).

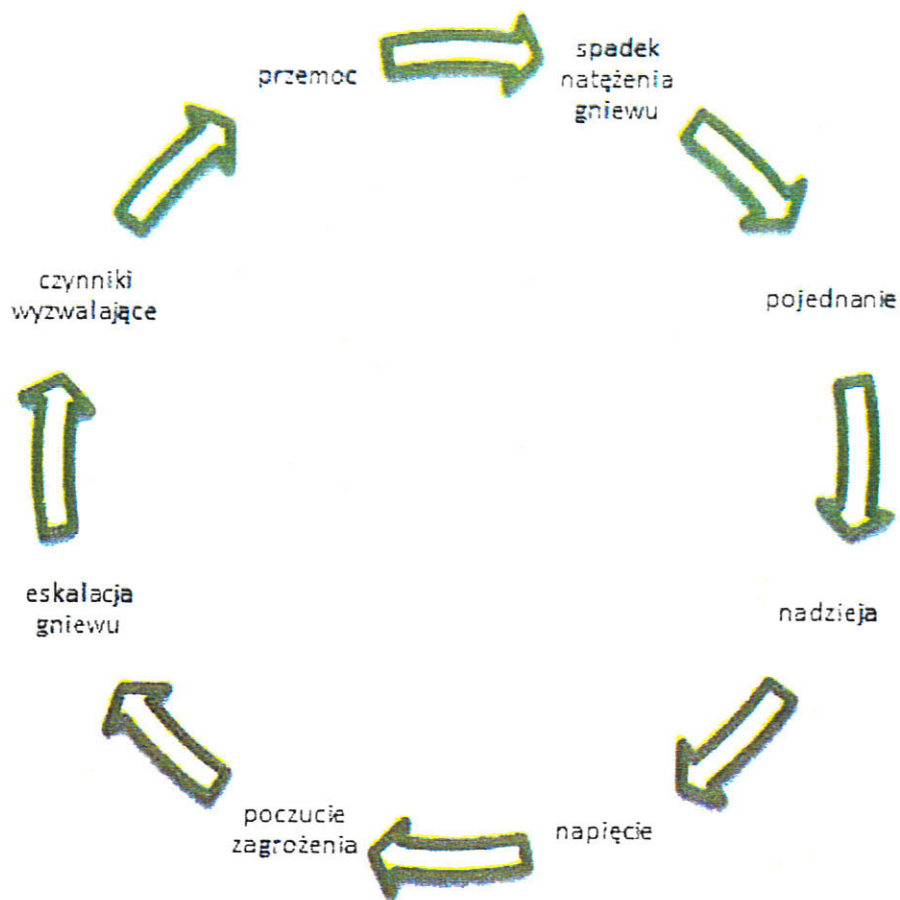
Faza miodowego miesiąca

Chęć zadośćuczynienia, zapobieżenia konsekwencjom, o których mówi żona bądź partnerka lub partner (rozwód, sprawa karna, ograniczenie władzy rodzicielskiej) powoduje, że sprawca okazuje skruchę, angażuje się w naprawianie szkód, obiecuje poprawę, składa deklaracje. Jednocześnie usprawiedliwia siebie: „nie wiem, co mnie opętało”, „to wszystko przez problemy w pracy”, „za dużo wypilem, dostałem małego rozumu” itp.

Ponieważ sprawca bardzo się stara, ofiara chce to docenić, wierzy, że może być dobrze, pozwala się przeprosić, przebłagać, wraca do domu, wycofuje sprawy sądowe itp. Bardzo często jest do tego namawiana przez sprawcę: „zobacz jak teraz jest dobrze, nie psuj tego, wycofaj sprawę o rozwód” itp.

Faza ta, daje osobie doznającej przemocy złudną nadzieję. Nawet jeśli po tej fazie nastąpi faza narastania napięcia i ostrej przemocy, co jest typowe dla cyklu przemocy, to myśl, że może być dobrze, opóźnia poszukiwanie pomocy i wychodzenie z kręgu przemocy⁷.

⁷ Katarzyna Michalska, Dorota Jaszczyk-Kuźmińska, „Przemoc w rodzinie”, Wydawnictwo PARPAMedia 2011

Rys.1 Cykl przemocy
 Źródło: Katarzyna Michalska, Dorota Jaszczak-Kuźmińska, „Przemoc w rodzinie”, Wydawnictwo PARPAMedia 2011

Specyfika problemu przemocy w rodzinie uwzględnia również możliwość ponownego wystąpienia zachowań z użyciem przemocy, nawet po okresie stabilizacji i spokoju.

Każdy rodzaj przemocy ma swoje charakterystyczne fazy, w których istotną rolę odgrywają wzajemne zachowania sprawcy i członków rodziny, powodujące naprzemienne narastanie i wyciszenie agresywnych zachowań. Tworzy się zamknięty krąg przemocy, świadomego lub nieświadomego przyzwalania na nią. Krąg, który trudno przerwać osobom mocno zaangażowanym w funkcjonujące relacje interpersonalne.

Stąd też wynika pilna potrzeba zewnętrznych działań, ukierunkowanych na specjalistyczną pomoc dla każdego z członków rodziny uwikłanej w przemoc, mającej na celu zmianę postaw i umiejętności panowania nad emocjami oraz naukę umiejętności ich właściwego wyrażania.

3. System ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła wiele nowych uregulowań, ukierunkowanych w szczególności na rozwój profilaktyki oraz udzielenie wsparcia i pomocy rodzinom z problemem przemocy oraz ochronę ofiar przemocy, ponadto ustawa ta, sankcjonuje ideę pracy interdyscyplinarnej, oznaczającej porozumienie, łączenie kompetencji i umiejętności różnych osób dla realizacji wspólnego celu jakim jest zatrzymanie przemocy w rodzinie. Podjęcie takiej praktyki działania umożliwiło wdrożenie od 2012 roku modelu współpracy przy zaangażowaniu wszystkich służb działających w obszarze udzielania pomocy ofiarom przemocy⁸, stworzenie ram organizacyjnych i uruchomienie procedur służących wdrożeniu przepisów prawnych, co było kluczowym zagadnieniem poprzedniego programu. Dla niniejszego Programu przyjęto dłuższą, pięcioletnią perspektywę, korelującą z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014 – 2020. Efekty wielu wdrożonych od stycznia 2012 r. rozwiązań i ustaleń wymagają stabilizacji i determinacji w ich kontynuowaniu oraz warunków do rzetelnej, corocznej analizy w oparciu o ustalone wcześniej procedury i wskaźniki, które dla uchwycenia dynamiki zmian nie powinny być w krótkich okresach czasowych zmieniane.

Istotnym elementem tworzenia lokalnego systemu jest bezpłatna pomoc, jakiej udzielić należy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w zintegrowanej formie:

- poradnictwa socjalnego, psychologicznego, medycznego, prawnego,
- interwencji kryzysowej,
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w hostelu ośrodka interwencji kryzysowej i/lub skierowanie do najbliższego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

⁸ W programie użyto wskazanego określenia zamiennie. Profesjonaliści zajmujący się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie często unikają używania stygmatyzujących określeń typu „ofiara, sprawca przemocy”. Powszechnie używa się określeń „osoba doświadczająca przemocy”, „pokrzywdzona przemocą”, ustawa zawiera określenia „osoba doznająca przemocy”, „osoba stosująca przemoc”.

- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

4. Procedury systemu ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zasoby instytucjonalne w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Instytucje zobowiązane ustawowo do określonych działań w przypadkach przemocy w rodzinie przyjęły w drodze regulacji wewnętrznych procedury postępowania i współdziałania w sytuacjach przemocy w rodzinie. Kluczowym czynnikiem jest systematyczna i stała integracja środowisk i działań oraz budowanie kompleksowego, lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Siemianowic Śląskich.

Ważnym działaniem w tym zakresie było powołanie Zarządzeniami Prezydenta Miasta Siemianowic Śląskich Nr 396/2011 z dnia 12 sierpnia 2011 r. oraz nr 2111/2014 z dnia 16.09.2014 r. Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwanego dalej Zespołem. Zespół działał zgodnie z Uchwałą nr 94/2011 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 16 czerwca 2011r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego, określającej również szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z kompetencji służbowych. Wszyscy członkowie Zespołu podejmują współpracę w celu skoordynowania działań mających na celu niesienie pomocy osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie miasta Siemianowic Śląskich. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędu Miasta, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Komendy Miejskiej Policji, Wojewódzkiego Pogotowia Ratunkowego, Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej, Samodzielnego Publicznego

Zakładu Terapii Uzależnień i Współzależnienia, Oświaty, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym oraz organizacji pozarządowych.

Obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich.

Procedurę formalną udzielania pomocy osobom doznającym przemocy wszczyna się poprzez założenie „Niebieskiej Karty”, następnie przedstawiciele służb pomocy społecznej (pracownicy socjalni) i policji (dzielnicowi), kontaktują się bezpośrednio z rodziną w miejscu zamieszkania, oferując niezbędną pomoc i wsparcie, stosowne do potrzeb poszczególnych członków rodziny.

Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagoga, dyrektora szkoły, nauczyciela), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego), Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy.

⁹ Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku.

5. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście.

<i>MOCNE STRONY</i>	<i>SŁABE STRONY</i>
<ul style="list-style-type: none">• postrzeganie przemocy jako jednego z najpoważniejszych problemów społecznych,• postrzeganie alkoholizmu jako jednego z najpoważniejszych czynników ryzyka występowania przemocy,• standaryzacja oddziaływań interwencyjnych związanych z problemem przemocy w rodzinie – procedura „Niebieskiej Karty”,• ustawowy obowiązek tworzenia lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie,• współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,• zasoby niezbędne do przeciwdziałania problemom społecznym (doświadczenie, wykwalifikowane kadry).	<ul style="list-style-type: none">• funkcjonowanie w społeczeństwie stereotypów na temat zjawiska przemocy domowej,• niewystarczająca współpraca sądu i prokuratury w zakresie izolacji sprawcy lub nakazu udziału w programach oddziaływań korekcyjno-educacyjnych dla osób stosujących przemoc,• zbyt mała liczba miejsc schronienia dla kobiet, mężczyzn i dzieci doświadczających przemocy,• bierność świadków przemocy w rodzinie; przyzwolenie na stosowanie przemocy,• brak badań służących ocenie efektywności programów profilaktycznych,• niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy.

SZANSE

- zewnętrzne źródła finansowania działań społecznych – dalsze funkcjonowanie dotychczasowych źródeł oraz powstawanie nowych (m.in. Europejski Fundusz Społeczny w okresie 2014-2020, nowe programy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej),
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- standaryzacja oddziaływań interwencyjnych związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie – procedura „Niebieskiej Karty”,
- upowszechnianie i inicjowanie współpracy partnerskiej pomiędzy sektorem publicznym, społecznym oraz prywatnym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- po zakończeniu udziału sprawców przemocy w programie edukacyjno – korekcyjnym możliwość korzystania ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej i poradni zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień,
- profesjonalizacja działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy,
- oddanie w 2015 do użytku publicznego przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Siemianowickie, placówki świadczącej całodobową, długookresową pomoc specjalistyczną dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- możliwości prowadzenia kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZAGROŻENIA

- ograniczanie możliwości pozyskania środków finansowych z zewnętrznych źródeł,
- brak oferty specjalistycznej pomocy dla dzieci i młodzieży – ofiar przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym,
- niechęć do podejmowania terapii przez osoby stosujące przemoc,
- ryzyko wtórnej wiktyimizacji osób doznających przemocy w obszarze działań interwencyjnych,
- utrwalanie w społecznej świadomości, w tym przez media, przekonania o bezkarności przemocy, obniżenie zaufania do instytucji prawa i systemu interwencyjnego, a co m.in. z tym związane - częste wycofywanie przez osoby doznające przemocy zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- wykorzystywanie procedury Niebieskiej Karty w sprawach rodzinnych, w tym rozwodowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji MOPS.

6. Cel strategiczny i kierunki działania.

Uznając, że wszyscy mieszkańcy Siemianowic Śląskich mają prawo do spokojnego i bezpiecznego życia, za naczelny cel programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2015 – 2020 przyjęto:

”Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ”.

Cele i działania ujęte i zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu będą służyły poprawie sytuacji rodzin zagrożonych problemem wystąpienia przemocy oraz ochronie rodzin uwięzanych w przemoc. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i niwelować skutki zachowań z użyciem przemocy, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom doświadczającym przemocy - systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

Realizacja celu głównego odbywać się będzie w 4 obszarach :

- profilaktyka,
- zapewnienie ochrony i pomocy dla osób uwięzanych w przemoc,
- działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- kompetencje służb, osób i instytucji.

7. Cele operacyjne Programu.

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Siemianowicach Śląskich – w obszarze profilaktyka.

Cel 2: Zwiększenie skuteczności ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Siemianowicach Śląskich – w obszarze zapewnienia ochrony i pomocy dla osób uwięzanych w przemoc.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w Siemianowicach Śląskich – w obszarze działań skierowanych do osób stosujących

przemoc w rodzinie .

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług na terenie Siemianowic Śląskich – w obszarze kompetencji służb, osób i instytucji.

Koordinatorem realizacji założeń Programu jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, skupiający reprezentantów instytucji zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy na terenie Siemianowic Śląskich, inicjujący nowe działania, określający potrzeby i strategię.

8. Realizatorzy Programu.

Realizatorami Programu w Siemianowicach Śląskich są w szczególności: Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci działająca w strukturach MOPS, Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza, Komenda Miejska Policji, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe.

9. Adresaci Programu.

- ogół mieszkańców, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie w Siemianowicach Śląskich,
- osoby dotknięte przemocą w rodzinie w Siemianowicach Śląskich,
- osoby stosujące przemoc w rodzinie w Siemianowicach Śląskich,
- świadkowie przemocy w rodzinie w Siemianowicach Śląskich,
- służby, instytucje i osoby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Siemianowic Śląskich.

10. Źródła finansowania Programu.

Podstawowym źródłem finansowania Programu są środki na działalność w budżetach realizatorów programu. Wybrane działania będą mogły uzyskać dofinansowanie z odrębnych źródeł.

Program edukacyjno – korekcyjny dla sprawców przemocy finansowany jest z budżetu Państwa, jako zadanie zlecone powiatu, natomiast działalność organizacji pozarządowych może być wspierana finansowo w trybie dotacji z budżetu Miasta Siemianowice Śląskie udzielanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

11. Termin realizacji Programu.

Termin realizacji działań określonych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wyznaczono na lata 2015–2020. Realizacja wytyczonych celów jest zgodna z terminem realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014 – 2020.

12. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość.

Realizacja Programu monitorowana jest na bieżąco, natomiast ewaluacja przeprowadzana jest raz w roku, w okresie sprawozdawczym, do 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym.

Wszystkie podmioty realizujące Program zobligowane są do gromadzenia danych dla celów statystycznych.

13. Rekomendacje dla potrzeb realizacji Programu.

Dla realizacji przyjętych celów Programu, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rekomenduje:

- popularyzację informacji na temat dostępnych instrumentów pomocowych, miejsc świadczenia takich usług, upowszechniania praw i instrumentów ochrony ofiar,
- wprowadzanie rozwiązań poprawiających dostępność do szybkiej diagnostyki medycznej dla osób dotkniętych przemocą, w sytuacjach podejmowanych interwencji w środowisku szczególnie, gdy jest ona niezbędna dla zorganizowania interwencyjnie opieki zastępczej dla dziecka,
- współpracę z podmiotami pozarządowymi w sposób umożliwiający kreowanie katalogu konkretnych usług i świadczeń z zakresu poradnictwa oraz psychoterapii, warsztatów wychowania bez użycia przemocy i udziału specjalistów zatrudnionych

w tych organizacjach w pracach grup roboczych, a ponadto opiekę i specjalistyczne wsparcie dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy.

- tworzenie mieszkań chronionych, readaptacyjnych w szczególności dla kobiet z dziećmi, które po okresie pobytu w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej, oczekują na uregulowanie sytuacji mieszkaniowej i wymagają dłuższego wsparcia w procesie uwalniania się od doświadczanej przemocy,
- wykorzystanie i rozwój instrumentów i programów aktywizacji zawodowej i samodzielności ekonomicznej skierowanych do osób, którym udziela się pomocy w procesie wychodzenia z przemocy.

14. Harmonogram realizacji Programu.

Harmonogram realizacji założeń Programu określa katalog działań, wskaźniki, podmioty odpowiedzialne za ich realizację i oczekiwane rezultaty.

HARMONOGRAM REALIZACJI MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2015-2020.

Obszar 1. Profilaktyka.

Działania	Sposób realizacji	Wskaźnik	Realizatorzy	Oczekiwane rezultaty
1.1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.	1.1.1 Prowadzenie kampanii społecznych, promujących metody wychowawcze bez użycia przemocy, informujących o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę zastępczą;	Ilość kampanii.	MOPS, KMP, OIK, WPOW, PPP, MKRPA.	Zmiana postaw społecznych wobec problemu przemocy w rodzinie. Wzrost świadomości osób uwikłanych w przemoc, co do natury samego problemu oraz możliwości szukania profesjonalnej pomocy. Pozyskanie organizacji pozarządowych na rzecz działań związanych z zapobieganiem przemocy w rodzinie
1.2. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników. zajęcia pozaszkolne.	1.2.1 Prowadzenie zajęć warsztatowych z uwzględnieniem alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów oraz zajęć informacyjnych. 1.2.2 Opracowanie i realizacja różnych form zajęć dla spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży.	Ilość przeprowadzonych zajęć; Liczba godzin edukacyjnych; Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach;	Placówki Oświatowe, Organizacje pozarządowe, MOPS, OIK, WPOW, PPP UM	Zwiększenie wiedzy oraz świadomości związanej ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Spadek popularności stereotypów narosłych wokół zjawiska przemocy w rodzinie. Zmiana postaw społecznych dotyczących przemocy w rodzinie

Obszar 2. Zapewnienie ochrony i pomocy osobom uwikłanym w przemoc.

Działania	Sposób realizacji	Wskaźnik	Realizatorzy	Oczekiwane rezultaty
2.1. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	2.1.1 Poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, zawodowe i rodzinne	Ilość godzin i rodzajów zrealizowanego poradnictwa; Liczba osób objętych poradnictwem oraz pomocą i wsparciem;	Placówki Oświatowe, Organizacje pozarządowe, MOPS, OIK, WPOW, PPP KMP ZKSS	Wzrost skuteczności i celowości podejmowanych działań zorientowanych na pomoc osobom uwikłanym w przemoc domową
	2.1.2 Interdyscyplinarna współpraca na rzecz kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w przemoc w domową;	Ilość powołanych grup roboczych; Ilość osób biorących udział w oddziaływaniach wspierających. Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”	PZI, MOPS; KMP; OIK; WPOW; SPWD; PPP; grupy robocze;	Zwiększenie oferty instytucji i podmiotów świadczących pomoc specjalistyczną dla osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, dostępnej na terenie miasta Siemianowice Śląskich.
	2.1.3 Grupy wsparcia i grupy edukacyjne treningu umiejętności społecznych zorientowanego na poprawę funkcjonowania osób doznających przemocy w rodzinie;	Ilość osób uczestniczących w grupach wsparcia i edukacyjnych; Ilość grup wsparcia i edukacyjnych	Organizacje Pozarządowe; MOPS; OIK; PPP; Placówki Oświatowe	Podniesienie świadomości i samooceny osób dotkniętych przemocą.

2.2.Ochrona osób doznających przemocy przed dalszym krzywdzeniem i wtórną wiktymizacją.	2.2.1 Udzielenie bezpiecznego schronienia;	Liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie i ośrodka interwencji kryzysowej; Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie i Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Zapewnienie schronienia w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie – zabezpieczanie miejsc interwencyjnych dla dzieci zagrożonych przemocą;	MOPS; KMP; Służby medyczne; OIK; Organizacje pozarządowe wykonujące zadania z tego zakresu; WPOW.	Zwiększenie ilości osób odseparowanych od sprawcy przemocy
	2.2.2. Podejmowanie działań interwencyjnych w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie;	Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”	MOPS; KMP Placówki Oświatowe Służby Medyczne	Zwiększenie ilości ofiar przemocy objętych profesjonalnym wsparciem

<p>2.2.3. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania osób dorosłych dotkniętych przemocą w rodzinie</p>	<p>Liczba przyjaznych pokoi przesłuchań; Ilość osób przesłuchanych w przyjaznych pokojach przesłuchań</p>	<p>Prokuratura Rejonowa; Sąd, KMP.</p>	<p>Ochrona osób pokrzywdzonych przed wtórną wiktymizacją.</p>
---	---	--	---

Obszar 3. Działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania	Sposób realizacji	Wskaźnik	Realizatorzy	Oczekiwane rezultaty
3.1. Działania edukacyjno - korekcyjne	3.1.1.Poradnictwo psychologiczne, rodzinne, pedagogiczne, prawne, socjalne; 3.1.2.Warsztaty edukacyjno - korekcyjne 3.1.3.Terapia psychologiczna indywidualna i grupowa.	Ilość udzielonych porad; Ilość osób, które skorzystały z poradnictwa; Ilość osób, które wzięły udział w zajęciach;	OIK; ZKSS;	Oczekiwane rezultaty Zmiana postaw osób stosujących przemoc. Większy udział osób stosujących przemoc w programach edukacyjno - korekcyjnych.
3.2.Interwencja oraz reakcja właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie.	3.2.1. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty 3.2.2.Zatrzymywanie osób stosujących przemoc w rodzinie; a)występowanie do prokuratora lub sądu o zastosowanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie środków zapobiegawczych. w	Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”; -Liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie; -Liczba zakończonych postępowań w sprawach przemocy w	KMP; MOPS; MKRPA; służby medyczne; Placówki Oświatowe KMP, Prokuratura Rejonowa.	Wzrost skuteczności i celowości podejmowanych działań zorientowanych na pomoc osobom uwikłanym w przemoc domową.

szczegółności w przedmiocie dozoru policji z zakazem kontaktowania z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, a także nakazania opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą najbliższą, ewentualnie tymczasowego aresztowania;	rodzinie poprzez sporządzenie aktu oskarżenia;
b) występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, zakazie przebywania w określonych miejscach, opuszczenia przez sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.	- Liczba zakończonych postępowań w sprawach przemocy w rodzinie poprzez umorzenie postępowania; Liczba zakończonych postępowań w przemocy w rodzinie poprzez sporządzenie aktu oskarżenia; Liczba zakończonych postępowań w sprawach przemocy w rodzinie poprzez umorzenie postępowania; Liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie; Liczba złożonych wniosków do prokuratora o zastosowanie w/w środków zapobiegawczych; Liczba zastosowanych w/w środków zapobiegawczych; Liczba złożonych wniosków do sądu o zastosowanie w/w

środków
zapobiegawczych;
Liczba wniosków kuratorów
sądowych o zastosowanie
przez
sąd w/w środków
probacyjnych na
etapie postępowania
wykonawczego;

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji służb.

Działania	Sposób realizacji	Wskaźnik	Realizatorzy	Oczekiwane rezultaty
4.1.Szkolenie służb zajmujących się zawodowo lub społecznie sprawami z zakresu przemocy w rodzinie, w tym pracujących w organizacjach pozarządowych.	4.1.1.Opracowanie spójnych zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla pracowników socjalnych, nauczycieli i pedagogów szkolnych, służb medycznych, policji, kuratorów sądowych oraz duchownych; 4.1.2.Organizacja konferencji, szkoleń i spotkań merytorycznych na temat przemocy w rodzinie; 4.1.3.Umożliwienie pracownikom udziału w dostępnej ofercie szkoleniowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 4.1.4.Zapewnienie pomocy psychologicznej, superwizji osobom zawodowo zajmującym się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Liczba przeprowadzonych szkoleń i konsultacji; Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, konferencjach.	Wszyscy realizatorzy Programu.	Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym osobom, które doznają przemocy bądź ją stosują. Interdyscyplinarność działań różnych służb udzielających wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

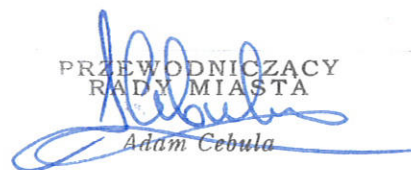
5. Wykaz skrótów.

Urząd Miasta.....	UM
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.....	MOPS
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	MKRPA
Komenda Miejska Policji.....	KMP
Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza.....	WPOW
Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci.....	SPWD
Ośrodek Interwencji Kryzysowej.....	OIK
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.....	PPP
I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Siemianowicach Śląskich.....	ZKSS
Dyrektorzy Przedszkoli i Szkół na terenie Siemianowic Śląskich.....	Placówki Oświatowe
Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przystępstw.....	ŚSPOP
Zespół Interdyscyplinarny.....	ZI
Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego	PZI

Podstawy prawne opracowania Programu:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t Dz. U. 2015 r. poz. 163,);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t Dz. U. 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P 2014 poz. 445);
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Województwie Śląskim na lata 2014-2020 (Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego nr 1359/351/IV/2014 z dnia 22 lipca 2014 r.);
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2014-2016 (Uchwała nr 531/2014 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 30 października 2014 r.);
- Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2015-2017 (Uchwała nr 17/2015 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 29 stycznia 2015 r.).

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA

Adam Cebula